

Mijn rekening voor energie valt superlaag uit, hoe kan dat?

Orla McDonald
Amsterdam

Net als veel andere Nederlanders verbaast FD-verslaggever Orla McDonald zich over haar energierekening. Maar haar nota is niet hoog, die is juist extreem laag. 'Ik betaal €1 per maand voor stroom. Wat is hier aan de hand?'

Zenuwachtig tik ik het wachtwoord in op de website van mijn energieleverancier. De kosten voor stroom en gas zijn al maanden torenhoog en ik heb mijn termijnbedrag niet gecontroleerd. Straks is dat niet meer accuraat en krijg ik een enorme naheffing. Als verslaggever klimaatbeleid bij deze krant schrijf ik nu regelmatig over mensen en bedrijven die hun nota niet meer kunnen betalen.

In een rekentool tik ik mijn huidige meterstanden voor elektriciteit in. Na luttele seconden volgt de uitslag, die ik in eerste instantie niet geloof. Maar bij een tweede en derde check staat het er nog steeds: 'Uw huidige termijnbedrag is te hoog. Uw nieuw geadviseerde termijnbedrag voor stroom is €1 per maand.'

Eén schamele euro per maand! Hoe kan dit? vraag ik me af. Voor een verklaring loop ik samen met directeur van prijsvergelijkingswebsite Pricewise Hans de Kok door mijn energiecontract en we kijken naar mijn verbruik. De Kok is er al snel uit: 'Mensen zoals jij zijn in deze tijd de ultieme spekkopers.'

De korte uitleg is dat ik heel weinig energie verbruik en dus sowieso weinig betaal. Toch krijg ik nu overheidscompensatie voor de hoge energiekosten. Het kabinet

besloot dit jaar de teruggave op de energiebelasting te verhogen naar €825. Daarnaast is de energiebelasting op stroom verlaagd, en ook de btw op stroom en aardgas. Mensen met een inkomen tot 120% van het sociaal minimum krijgen extra compensatie, tot €1300. De maatregelen kosten het kabinet in totaal €6 mrd.

De lange uitleg is als volgt. Afgelopen januari sloot ik een vast energiecontract af voor één jaar, tegen een prijs die De Kok 'hoog' noemt, maar 'nog niet zo hoog als nu'. Ik leef normaal en ben niet eeuwigweg van huis, maar mijn lage energieverbruik verbaast mij niet. Mijn nieuwbouwappartement uit 2020 is extreem goed geïsoleerd. Het heeft driedubbel glas en wanden zo dik, dat de verwarming pas half november aan hoeft.

Daarnaast verwarm ik met stadswarmte en niet met aardgas. De prijs voor stadswarmte, dat is restwarmte van industriële processen, is bij wet gebaseerd op de gasprijs. Daardoor heb ik indirect wel last van de gestegen gasprijs, want het warmtetarief is dit jaar ook flink gestegen. Voor stadswarmte geldt echter altijd een maximumtarief, ingesteld door de Autoriteit Consument & Markt (ACM), omdat warmteklanten niet kunnen overstappen van leverancier. Soms vind ik het jammer dat de wet mijn vrije keuze beperkt, maar nu zorgt het ervoor dat ik niet compleet ben overgeleverd aan de grillen van de mondiale gasmarkt. Bovenal houdt mijn lage energieverbruik de rekening beperkt.

Voor stadswarmte betaal ik €60 per maand, waarmee ik volgens mijn warmteleverancier voor dit jaar 'goed' zit. Mijn energierekening komt dit jaar dus uit op €61 per maand, €732 per jaar. Dat is veel minder dan gemiddeld. Volgens cijfers van het CBS uit februari komt de rekening voor een eenpersoonshuishouden dit jaar uit op ongeveer €1410 euro. Gezinnen betalen gemiddeld €2800 dit jaar. Een ongekend hoge stijging: ruim 86% meer dan 2021.

Als ik op een kladdaasje uitreken hoeveel mijn energierekening zou zijn geweest

Niet iedereen in Nederland heeft nu een hoge energierekening. Toch compenseert de overheid iedereen voor hoge energiekosten. FOTO: ROBIN UTRECHT/ANP

zonder overheidscompensatie, kom ik uit op ongeveer €85 per maand, €20 voor stroom en €65 voor stadswarmte. Dat is veel meer dan ik vorig jaar betaalde en zonder de belastingkortingen zou dus ook mijn energienota fors zijn gestegen. Toch vind ik €85 in geen verhouding staan tot de bedragen die sommige andere mensen nu betalen. Had het kabinet de compensatie niet eerlijker kunnen verdelen? Het gaat om €6 mrd belastinggeld.

NIET DE ENIGE

Als ik mijn verhaal op mijn werk vertel, blijf ik niet de enige te zijn met een lage energienota. Een collega zegt: 'Bij mij hetzelfde verhaal. Geen gas en een goed geïsoleerd huis met zonnepanelen en warmtepomp. Ik heb €0 aan energiekosten en krijg geld toe.' Op Twitter stel ik dezelfde vraag. Een ambtenaar van de gemeente Amsterdam zegt: 'Mijn energiecontract met vaste prijs loopt nog anderhalf jaar door. Dus geen hogere kosten en wel compensatie.' Een medewer-

ker van Milieudefensie vertelt dat hij in een duurzame wijk woont en lage kosten heeft. 'Al mijn burens vangen dit jaar', zegt hij.

Intussen neemt de druk op het kabinet toe om burgers opnieuw te compenseren, omdat de energieprijzen blijven stijgen. De Kok: 'Ik verslik me bijna terwijl ik dit zeg. Een gemiddeld gezin betaalt voor stroom en aardgas bij het afsluiten van een nieuw contract nu €6000 tot €7000 per jaar, ongeveer €4000 meer dan voorheen.' Energiebedrijf Vattenfall berekende onlangs dat hun modelcontract straks uitkomt op zeker €5000. Veel meer dan het CBS eerder voorspelde.

De kosten worden een groot probleem. Burgers en politiek onderschatten de eco-

nomische klap die nog komt, waarschuwen vakbond FNV, budgetvoorlichter Nibud en grote energieleveranciers als Essent, Vattenfall en Eneco. Het kabinet moet met een oplossing komen, maar als het besluit om opnieuw te compenseren via de belastingen, krijgt weer iedereen geld.

Energie-experts als Jilles van den Beukel en Hans van Cleef vinden dat het kabinet niet opnieuw moet kiezen voor een generieke compensatiemaatregel. Ook in de Tweede Kamer klinkt kritiek. Volgens CDA-Kamerlid Inge van Dijk schiet het kabinet met hagel en komt gemeenschapsgeld niet bij de juiste mensen terecht. Een analyse van onderzoeksbureau CE Delft zegt dat de maatregel leidt tot 'zeer hoge kosten voor het Rijk, omdat het ook huishoudens compenseert die dit niet nodig hebben'. Mensen met goed geïsoleerde huizen, zoals ik, en met nog lopende energiecontracten of simpelweg met een hoog inkomen.

Maar voor de regering en de Belastingdienst is het de snelste en makkelijkst uit-

voerbare optie. De extra uitkering voor sociale minima blijkt in de praktijk chaotisch te verlopen. Bij de ene gemeente moet de burger zichzelf melden, bij de andere niet. Ook geeft de ene gemeente meer compensatie dan de andere.

VARIABEL CONTRACT

Welke mensen moet het kabinet dan wél compenseren? Wie wordt echt geraakt? Volgens De Kok zijn de energiekosten voor een groeiend aantal mensen een probleem, omdat vaste contracten aflopen. 'Leveranciers geven nu enkel nog variabele energiecontracten uit, omdat de markt zo instabiel is', zegt hij.

Bij een variabel contract kan de leverancier het tarief voor gas en stroom aanpassen als dat vanwege marktomstandigheden nodig is. Dat doen energiebedrijven nu ook, zegt De Kok. Uit recente cijfers van de ACM blijkt dat 50% van de Nederlanders op dit moment een variabel contract heeft, tegenover 44% vorig jaar. Driekwart van de Nederlanders ervaart de energieprijzen als hoog, vorig jaar was dat de helft, aldus de ACM.

Volgens budgetvoorlichter Nibud worstelt momenteel een op de drie huishoudens om rond te komen, waaronder steeds meer mensen met een modaal inkomen van €38.000 bruto. Ook boodschappen en benzine zijn duurder. Het kabinet moet de groep mensen compenseren die dat het meest nodig heeft, vindt directeur van het Nibud Arjen Vliegthart.

Een perfecte compensatiemaatregel bestaat niet, daarvoor is het energieverbruik van huishoudens in combinatie met het inkomen te verschillend. Er zijn wel ideeën voor hoe het gericht kan dan nu, zoals een sociaal energietarief of een inkomensafhankelijke energiesubsidie. Dat het kabinet op Prinsjesdag met iets moet komen, lijkt evident.

Mijn energiecontract loopt af in januari. Dan betaal ik waarschijnlijk een hogere prijs voor stroom en warmte, zegt De Kok. Mijn lage energieverbruik moet ervoor zorgen dat het niet de spuigaten uitloopt.

Vattenfall berekende onlangs dat hun modelcontract straks uitkomt op zeker €5000